

ДОКУМЕНТАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ВИЩОЇ ОСВІТИ

О. В. Костиренко, магістр спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа освітня програма

«Документознавство та інформаційна діяльність»

Т. В. Оніпко, д. і. н., професор – науковий керівник

Анотація: Сучасна українська вища освіта потребує виходу на європейський шлях розвитку. Необхідно докласти ще чимало зусиль, щоб зміцнити позиції українських вищих навчальних закладів на світовому ринку освіти та інновацій, підвищити якість вітчизняної освіти і зробити українських випускників більш конкурентоспроможними на ринку праці.

Ключові слова: освіта, документ, інновації, документаційне забезпечення.

Abstract. Modern Ukrainian higher education needs a European path of development. More efforts are needed to strengthen the position of Ukrainian higher education institutions in the world market for education and innovation, to improve the quality of national education and to make Ukrainian graduates more competitive in the labor market.

Key words: education, document, innovation, documentation support.

Постановка проблеми. Високі вимоги до якості освіти у вищих навчальних закладах (далі – ВНЗ), удосконалення управління навчальним процесом обумовлюють необхідність застосування інноваційних технологій документаційного забезпечення управління вищими навчальними закладами.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблеми документаційного забезпечення надання освітніх послуг вищими навчальними закладами України знайшли відображення у працях В. Александрова, І. Булах, О. Виноградової, О. Волкова, Л. Віткіна, А. Зенкіна, А. Наливайка, С. Наєнка, Г. Хімичева та ін.

Формулювання мети. Метою даної статті є визначення ролі документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти у вищих навчальних закладах України.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному світі термін «якість» присутній в усіх сферах діяльності. Якість є ключовою у промисловості, медицині, торгівлі, сфері транспорту, сфері обслуговування тощо. Не обійшло це поняття й освіту як одну з найважливіших сторін соціального життя суспільства.

Провідні українські вищі навчальні заклади постійно застосовують засоби досягнення високого ступеня якості освіти та стійкої довіри споживачів до їхніх освітніх послуг. Система управління якістю вищої освіти є сукупністю заходів, методів і засобів, які забезпечують надання якісних освітніх і наукових послуг на всіх етапах їхньої реалізації з урахуванням задоволення вимог державних освітніх стандартів вищої професійної освіти й потреби Міністерства освіти і науки України, а також споживачів-роботодавців та інших зацікавлених сторін [2].

Визначення якості вищої освіти ніколи не було легким питанням, а при порівнянні якості освіти на міжнародному рівні ці проблеми лише ускладнюються.

У системах управління якістю вищої освіти важливу роль відіграють методи оцінки якості освіти та підготовки фахівців у вищому навчальному закладі. Серед них: опитування, анкетування, метод експертних оцінок тощо. Методи оцінки якості освітньої діяльності вищого навчального закладу надають можливості визначити рівень компетентності студентів, рівня знань, умінь та навичок, а також готовність до професійної діяльності [5, с. 160].

У світовій практиці активно використовуються репутаційний, результативний та загальний підходи оцінки якості роботи вищих навчальних закладів.

Розподіл обов'язків і відповідальності керівництва та виконавців, порядок взаємодії підрозділів і служб у виконанні функцій і вирішенні завдань щодо забезпечення якості надання освітніх і наукових послуг визначено і описано в документації, основним завданням якої є опис усіх необхідних процесів діяльності університету, своєчасне інформування, моніторинг роботи всіх структурних підрозділів, які забезпечують внутрішні потреби установи [6, с. 67].

У вищих навчальних закладах України функціонують такі види документації:

- нормативні документи (закони України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, накази та інші нормативні документи Міністерства освіти України, державні та галузеві стандарти та інші документи);

- організаційні документи (Статут університету, Положення про структурні підрозділи університету, посадові інструкції);

- розпорядчі та інформаційні документи (накази, розпорядження та рекомендації, оперативні плани та програми, листи та службові записки);

- документи, що стосуються надання освітніх і наукових послуг (навчальні та робочі навчальні плани, навчальні та робочі навчальні програми, паспорти лабораторій, довідки про оснащення навчальною літературою, технічні завдання на науково-дослідні роботи, звіти про науково-дослідні роботи тощо);

- протоколи (звітні документи, до яких належать семестрові та модульні відомості, залікові книжки, додатки до дипломів, протоколи державних екзаменаційних комісій, протоколи внутрішніх аудитів тощо).

В університетах визначено необхідні для результативного та ефективного функціонування системи управління якістю процеси, що поділені на три основні групи:

- процеси менеджменту,

- процеси освітньої та науково-технічної діяльності,

- забезпечувальні процеси.

Вищі навчальні заклади України забезпечують ресурси та інформацію, важливі для підтримки процесів та їхнього моніторингу [3, с. 47].

Система управління якості університету підлягає регулярній внутрішній перевірці та оцінюванню ефективності функціонування з подальшим її коригуванням.

Організація навчального процесу спрямована на те, щоб забезпечити випускникам не лише отримання відповідних знань, умінь, навичок та компетенції, але й певного місця в соціально-економічній системі держави – в науці, виробництві, підприєм-

ництві та інших сферах, напрацювання своєї інтелектуальної власності на основі поєднання навчального процесу з практикою наукової та інноваційної підприємницької діяльності.

Досвід розвинутих країн показує, що тісна співпраця ВНЗ та підприємств, залучення роботодавців до формування змісту вищої освіти, проведення практик, курсового й дипломного проектування, до викладацької діяльності, залучення студентів до виконання актуальних виробничих завдань є неодмінною умовою здобуття студентами якісної освіти і сприяє їхній адаптації до виробничих умов, робить їх мобільнішими на ринку праці.

Показником здобуття якісної освіти є здатність молодих спеціалістів оптимально використовувати накопичений освітній капітал в умовах кардинальних світоглядних змін. Щоб домогтися цього, потрібно деідеологізувати навчально-виховний процес, побудувати пізнавальну діяльність студентів на універсальних гносеологічних засадах, відкинувши догматичні погляди на питання істини та її критеріїв [4, с. 63].

Завдяки якісній підготовці фахівців можна забезпечити:

- інноваційний розвиток;
- уникнути економічного й соціального колапсу, а отже, зберегти державну незалежність України.

Ідеї Закону України «Про вищу освіту» (2014 р.) [1] спрямовані саме на інноваційність та європейську інтеграцію, якість вищої освіти.

Для цього на концептуальному рівні слід оптимально визначити критерії якісної освіти, а на методологічному – ефективні засоби реалізації якісного функціонування системи вищої освіти, що є запорукою якісної професійної підготовки майбутніх фахівців.

У разі ефективного функціонування системи управління якістю у вищому навчальному закладі буде забезпечено:

- високоякісну підготовку компетентних фахівців;
- покращення системи управління структурними підрозділами вищого навчального закладу;
- посилено відповідальність учасників навчально-виховного процесу;
- імідж навчального закладу тощо.

Висновки. Отже, у вищих навчальних закладах України накопичено великий досвід роботи з документами. Створення, затвердження, зміна документів, аналіз, актуалізація, ідентифікація, збереження документів, а також визначення статусу, вилучення недійсних документів – усі ці процеси забезпечують ефективність системи управління якості вищої освіти університету в цілому та кожного його підрозділу зокрема.

Документаційне забезпечення системи управління якості вищої освіти уможливило створення єдиної системи нумерації та обліку документів, упровадження єдиного порядку реєстрації документів, здійснення наскрізної й ефективної системи контролю за роботою з документами на всіх структурних рівнях ВНЗ. Це сприяє повноцінному виконанню вищим навчальним закладом своїх функцій та забезпеченню високої якості освітніх послуг.

Список використаних інформаційних джерел

1. Про вищу освіту [Електронний ресурс]: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 07.10.2019). – Назва з екрана.
2. ДСТУ ISO 9001:2009 Системи управління якістю. Вимоги – Київ : Держспоживстандарт України. – 2009. – 34 с.
3. Волков О. І. Система якості вищих навчальних закладів: теорія і практика / О. І. Волков // Наукова думка. – 2006. – 289 с.
4. Наєнко С. Удосконалення організаційної структури управління державним вищим навчальним закладом / С. Наєнко // Освіта і управління. – Київ: – 2007. – С. 61–67.
5. Александров В. А. Освітня послуга: суть та моделі якості / В. А. Александров // Освіта і управління. – 2006. – № 1. – С. 156–164.
6. Клімова Г. П. Забезпечення якості вищої освіти як пріоритетна детермінанта становлення інноваційного суспільства в Україні / Г. П. Клімова // Вісник Національного університету «Юридична академія імені Ярослава Мудрого». Серія «Політоголоія». – 2017. – № 2. – С. 65–72.